

Kvinneandeler for produksjonstilskudd i 2019

Sammendrag

I denne artikkelen presenteres resultatene for kjønnsbalansen blant prosjekter som mottok produksjonstilskudd i 2019. Vi ønsker særlig å fremheve følgende hovedtrekk for 2019:

- *Den totale kvinneandelen var 45 prosent i søknads- og 52 prosent i tilskuddsmassen, den største siden målingene startet.*
- *Kvinneandelen blant norske produsenter var på 67 prosent.*
- *Kvinneandelen var totalt på 51 prosent for spillefilmer.*
- *Kvinneandelen blant regissører for markedsvurdert spillefilm var på 50 prosent, 67 blant de kunstnerisk vurderte.*
- *Kvinnelige produsenter mottok 52 prosent av det totale produksjonstilskuddet.*

Disse resultatene gir grobunn for optimisme. I 2019 fikk flere kvinnelige filmskapere muligheter til å lage spillefilmer. Kvinnelige produsenter og regissører innehar viktige nøkkelposisjoner som produsenter og regissører, særlig innenfor spillefilm. Selv om årets resultater viser en utvikling i positiv retning må det sterkt understrekes at dette er et arbeid som kontinuerlig må opprettholdes og styrkes for å sikre en vedvarende kjønnsbalanse.

Introduksjon

Norsk filminstitutt (NFI) har som mål å fremme full likestilling og skape en stabil kjønnsbalanse for norsk film. Full likestilling betyr at filmskapere har: frihet fra negative reaksjoner på bakgrunn av kjønn, like stor makt til å påvirke sitt profesjonelle virke og opplever å være likeverdige aktører i bransjen. Tidligere rapporter fra NFI har vist at kvinner foran og bak kamera er underrepresentert¹. De siste årene har det vært en utvikling i positiv retning², men dette er et arbeid som kontinuerlig må opprettholdes og styrkes.

Årets resultater for kjønnsbalanse er svært viktige. NFIs mål er en 50/50 kjønnsfordeling mellom kvinner og menn som mottar utviklings- og produksjonstilskudd fra NFI – innen 2020. I tillegg er det et mål at dette skal vedvare over tid.

¹ https://www.nfi.no/statistikk/statistikk-analyse-og-rapporter/_/attachment/download/fe1cbe8-279a-4de2-a46a-d7ebd39b27cb:3559ae9da0d882f87056f27452381f496ebf2ac3/Kvinneandelen%20i%20norsk%20film%202017.pdf

² «Kvinneandelen i norsk film for 2018» <https://www.nfi.no/aktuelt/2019/kvinneandelen-i-norsk-film-for-2018>

[NFIs handlingsplan for inkludering og representativitet i norsk film og filmkultur: Relevans.](#)

[Publikum. Bærekraft](#) skisserer flere tiltak for bedre kjønnsbalanse og mangfold. Dette mener vi er nødvendig for å oppnå en vedvarende og stabil kjønnsbalanse, en inkluderende filmpolitikk som tar nye stemmer i bruk – og norske filmuttrykk som speiler samfunnet og samtiden på en slik måte at alle deler av befolkningen opplever relevans og representasjon. Handlingsplanen har fem overordnede mål:

- NFI skal være en åpen og tilgjengelig organisasjon som hele tiden, i alle ledd, arbeider for en rettferdig og inkluderende filmpolitikk.
- NFI skal arbeide for at norsk filmuttrykk avspeiler samfunnet og samtiden på en måte som lar alle lag av samfunnet oppleve relevans og representasjon.
- NFI skal arbeide for at film skal nå alle lag i samfunnet og legge til rette for en inkluderende formidlingskultur.
- NFI skal arbeide for bredere rekruttering og et målrettet talentarbeid.
- NFI skal med dette inkludere flere lag av samfunnet i verdikjeden, og med dette styrke norsk films bærekraft.

For å nå disse målene er det essensielt å følge kjønnsbalansens utvikling over tid, samt skape en bevissthet rundt skjevhetene som eksisterer innenfor feltet. Gjennom dette arbeidet vil det være mulig å styre virksomheten, sette inn relevante tiltak og ha en kunnskapsbasert filmpolitikk.

Denne artikkelen er den første av flere som vil bli publisert i løpet av året 2020 og hver av disse vil undersøke betydningen av kjønn norsk film fra flere ulike vinkler. I denne artikkelen vil vi se på kjønnsbalansen blant prosjekter som mottok produksjonstilskudd fra NFI i perioden 2013 - 2019. Vi begynner med å se på kvinneandelene i både søknads- og tilskuddsmassen. Dette følges opp med kvinneandeler fordelt etter nøkkelposisjon og formater. Etter dette vil vi se på fordelingen av de faktiske tilskuddsmidlene.

Statistikk på kort og lang sikt

Det er nødvendig å presisere at det kan forekomme store variasjoner mellom år, uten at dette trenger å skyldes reelle eller varige endringer i filmbransjen som helhet. Grunnen til dette er at det produseres et lavt antall filmer i Norge og tallene derfor er sensitive for tilfeldig variasjon. Eksempelvis ble det i 2014 observert en sterk økning i antall kvinner i nøkkelposisjoner og i 2016 ble det motsatte observert. Således kan disse resultatene bidra med verdifull informasjon, men tall for ett enkelt år sier ikke nødvendigvis hvordan situasjonen utvikler seg.

Kvinneandeler blant mottagere av produksjonstilskudd

Tabell 1 viser kvinneandelen³ i søknads- og tilskuddsmassen for produksjonstilskudd i perioden 2013 – 2019. De inkluderte formatene er: spillefilmer, kinodokumentarer, dokumentarer, dramaserier og kortfilmer.

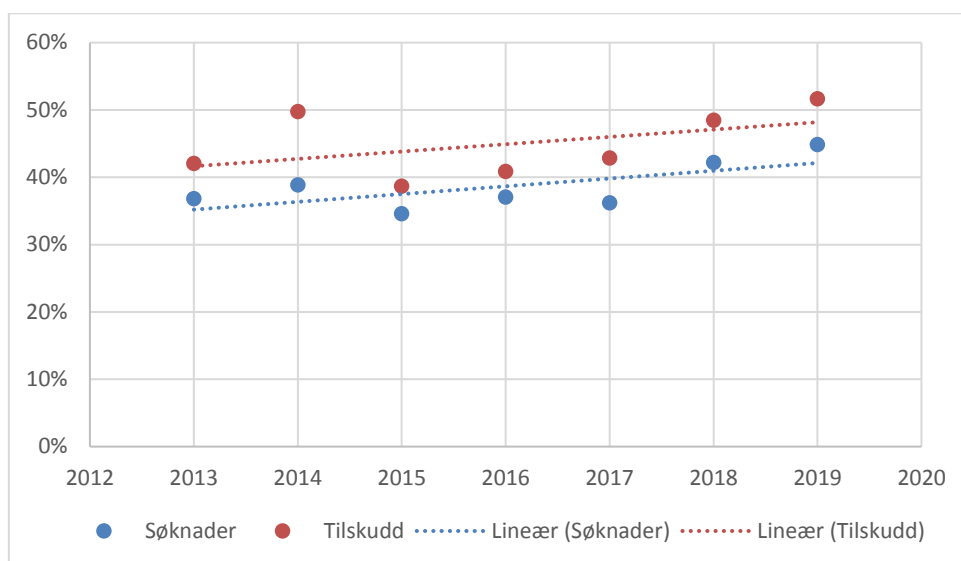
Tabell 1 - Kvinneandel i søknads- og tilskuddsmassen for produksjonstilskudd, 2013 - 2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gjennomsnitt
Søknader	37 %	39 %	35 %	37 %	36 %	42 %	45 %	38 %
Tilskudd	42 %	50 %	39 %	41 %	43 %	48 %	52 %	45 %

Tabellen viser at det har vært en positiv utvikling i perioden, dette gjelder i både søknads- og tilskuddsmassen. I 2013 var kvinneandelen i søknadsmassen for produksjonstilskudd på 37 og i tilskuddsmassen på 42 prosent. I 2019 observerer vi den største kvinneandelen siden målingene startet, på hhv. 45 prosent blant søknader og 52 blant tilskudd. Tabell 1 er illustrert grafisk i figur 1, som i tillegg viser den gjennomsnittlige endringen for hele perioden.

³ Kvinneandeler beregnes på følgende måte: Hvis et prosjekt (eksempelvis en dokumentarfilm) har én regissør og hvis dette er en kvinne blir prosjektet tildelt 1 poeng. Hvis det er to regissører og én av disse er kvinne blir prosjektet tildelt 0.5 poeng. Siden dette er andeler vil det ikke være mulig for et prosjekt å få mer enn 1 poeng. De samme beregningene utføres for øvrige nøkkelroller og prosjektet som helhet.

Figur 1 - Kvinneandel i søknads- og tilskuddsmassen for produksjonstilskudd, 2013 - 2019

Analysene som ble presentert over viser kun de gjennomsnittlige kvinneandelene i søknads- og tilskuddsmassen, men gir ingen informasjon om variasjonen over de tre nøkkelposisjonene produsent, manusforfatter og regissør. Tabell 2 viser derfor kvinneandelene for produksjonstilskudd i samme periode, men inneholder også informasjon om fordelingen blant de nevnte posisjonene. Den nevnte tabellen er illustrert grafisk i figur 2.

Tabell 2 - Kvinneandel i tilskuddsmassen for produksjonstilskudd alle formater, fordelt etter nøkkelposisjon, 2013 - 2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gjennomsnitt
Produsent	42 %	49 %	42 %	51 %	43 %	54 %	67 %	50 %
Regi	42 %	51 %	34 %	36 %	45 %	45 %	45 %	42 %
Manus	43 %	49 %	40 %	36 %	40 %	46 %	42 %	42 %
Total	42 %	50 %	39 %	41 %	43 %	48 %	52 %	45 %

Hvis vi kun ser på totalen observerer vi de samme resultatene som i tabell 1, hvor det har vært en økning siden 2013. Dette mønsteret er ikke like klart når en ser på de enkelte nøkkellrollene, som preges av noe variasjon.

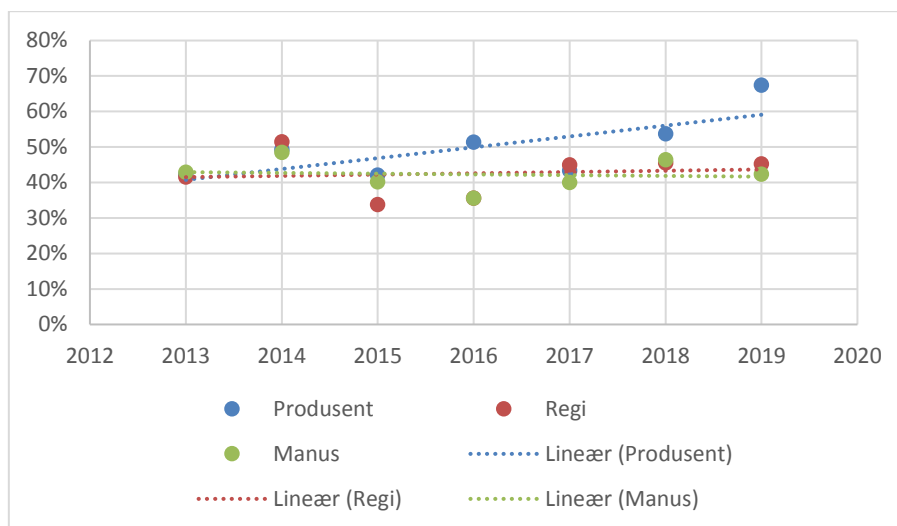
Resultatene for produsenter viser at det har vært en kraftig vekst for denne nøkkelposisjonen i perioden, hvor den minste kvinneandelen på 42 prosent observeres i 2013/2015 og den største i 2019, på 67 prosent. I tillegg er den gjennomsnittlige andelen på 50 prosent for hele perioden.

Vi finner ikke tilsvarende mønstre blant regissører og manusforfattere. Blant regissører har den gjennomsnittlige kvinneandelen i perioden vært 42 prosent og ligget stabilt på 45 de siste tre årene. Det samme mønstret observeres også for manusforfattere, hvor den gjennomsnittlige kvinneandelen også er på 42 prosent. Videre har det heller ikke blant manusforfattere vært en økning i andeler over tid, men heller variasjon mellom årene.

Sett i en helhet gir resultatene for kvinneandeler over nøkkelposisjoner et mer nyansert bilde av utviklingen blant mottagere av produksjonstilskudd enn det vi så i tabell 1. 2019 markerer året med den største kvinneandelen siden målingene startet. Det har vært en sterk vekst i kvinneandeler blant produsenter, med en økning på ca. 25 pp. hvis vi sammenligner årene 2013 og 2019. Likevel klarer vi ikke å observere det samme mønsteret blant regissører og manusforfattere, hvor den førstnevnte gruppen hatt vært en økning på tre pp. og sistnevnte en reduksjon på ett pp. når vi sammenligner årene 2013 og 2019.

På dette grunnlaget er det trolig at en stor del av økningen i tabell 1 ikke skyldes en vekst for alle nøkkelposisjoner, men heller at det er de sterke resultatene blant produsenter som «trekker» den gjennomsnittlige kvinneandelen opp.

Figur 2 - Kvinneandel i tilskuddsmassen for produksjonstilskudd, alle formater, fordelt etter nøkkelposisjon, 2013 - 2019

Tabell 3 viser kvinneandelen blant mottagere av produksjonstilskudd i 2019, fordelt etter nøkkelposisjon og format. Selve tabellen inneholder dermed de samme enhetene som inngikk i analysene i tabell 2 og 3, men vi har her valgt å skille mellom formatene som mottok tilskudd.

Tabell 3 - Kvinneandel, mottagere produksjonstilskudd i 2019 fordelt etter nøkkelposisjon og format

	Produsent	Regi	Manus	Total
Dokumentar	71 %	38 %	38 %	49 %
Dramaserier	83 %	31 %	61 %	59 %
Kinodokumentar	80 %	20 %	20 %	40 %
Kortfilm	65 %	49 %	46 %	53 %
Spillefilm	56 %	62 %	35 %	51 %
- <i>Kunstnerisk vurdert</i>	60 %	67 %	33 %	53 %
- <i>Markedsvurdert</i>	46 %	50 %	38 %	44 %
Totalsum	67 %	45 %	42 %	52 %

I 2019 er den største kvinneandelen blant dramaserier på 59 prosent og den minste for kinodokumentarer, 40 prosent.

Det er det ingen formater hvor produsentrollen har en kvinneandel under 50 prosent. Særlig for dramaserier og kinodokumentarer er resultatene meget sterke, over 80 prosent. Det må likevel bemerkes at det observeres en kvinneandel på under 50 prosent for markedsvurderte spillefilmer, men andelen er på 46 prosent.

Blant regissører er dette bildet noe annerledes. Det observeres kvinneandeler på mellom 20 og 38 prosent blant dokumentarer, dramaserier og kinodokumentarer. Videre er det 49 prosent for kortfilmer og for spillefilmer er kvinneandelen på 62 prosent. Det er særlig verdt å bemerke at det er 67 prosent for kunstnerisk vurderte og 50 prosent kvinneandel blant markedsvurderte spillefilmer. Særlig resultatene for markedsvurdert spillefilmer er verdt å fremheve, da dette er et format som historisk har hatt en veldig lav kvinneandel og særlig blant regissører.

Som nevnt tidligere er det manusforfattere som har den totalt laveste kvinneandelen i 2019 på 42 prosent, det er likevel en del variasjon over format. Blant dramaserier og kortfilmer observerer vi de største andelene på 61 og 46 prosent. Den minste blant kinodokumentarer på 20 prosent og de resterende kvinneandelene ligger på ca. 35 prosent.

Frem til nå har vi kun beskrevet kvinneandeler i tilskuddsmassen, søknadsmassen, nøkkelposisjoner og formater. Dette er informasjon som både er relevant og viktig, men dette sier ingenting om de størrelsen på tilskuddene. Hvis eksempelvis kvinnelige filmskapere innehar et flertall av nøkkelposisjonene, men samtidig ikke mottar en tilsvarende andel av det totale produksjonstilskuddet vil det være vanskelig å snakke om et egalitært felt.

Tabell 4 viser den prosentvise fordeling av produksjonstilskudd, fordelt etter produsentens kjønn⁴. I likhet med de foregående analysene har vi også valgt å her illustrere resultatene grafisk i figur 3.

Tabell 4 - Prosentvis fordeling av produksjonstilskudd etter produsents kjønn, 2013 - 2019

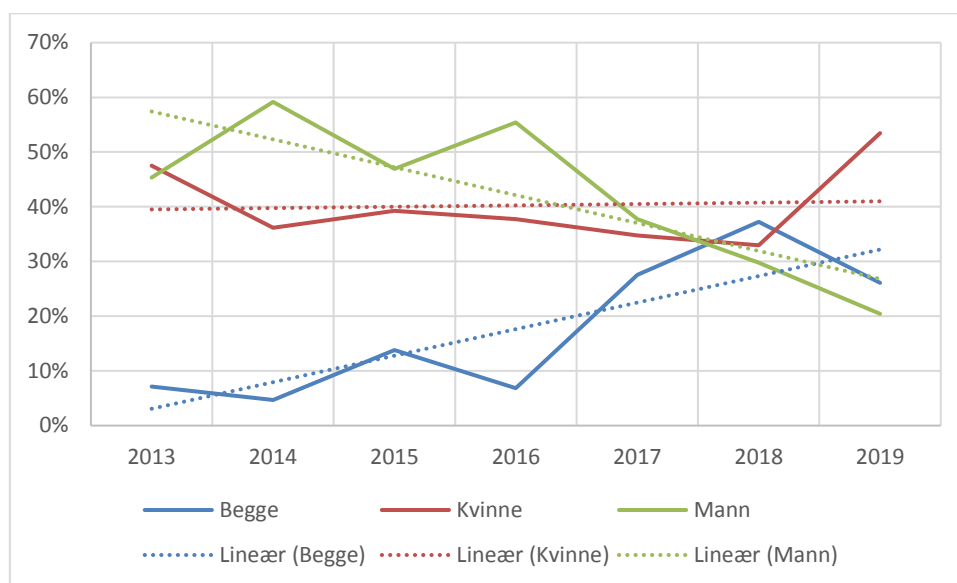
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gjennomsnitt
Mann	45 %	59 %	47 %	55 %	38 %	30 %	20 %	43 %
Kvinne	48 %	36 %	39 %	38 %	35 %	33 %	53 %	40 %
Begge	7 %	5 %	14 %	7 %	28 %	37 %	26 %	17 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Resultatene i tabell 4 viser at mannlige produsenter har vært de gjennomsnittlige største mottagerne av produksjonstilskudd i perioden, men at det likevel har vært en endring over tid. Siden 2016 har denne gruppens andel blitt redusert og er på sitt laveste i 2019, fra 55 til 20 prosent. Blant kvinnelige produsenter observerer vi en noe u-formet utvikling. Den nevnte gruppen mottok 48 prosent av produksjonstilskuddet i 2013, etter lå andelen under 40 prosent frem til 2019 hvor vi observerer de sterkeste resultatene siden målingene startet.

Forskjellen mellom mannlige og kvinnelige produsenter i perioden kan virke motstridende. Grunnen til dette er at mannlige produsenters andel har blitt redusert og kvinneliges har ligget flatt i perioden, med unntak av 2019. Hovedforklaringen bak dette ligger i veksten av prosjekter hvor produsentene er både kvinner og menn. Den nevnte gruppen kan omtales som et marginalt fenomen frem til 2016. I 2018 mottok prosjekter hvor produsent både er kvinne og mann 37 prosent av det totale produksjonstilskuddet, i 2019 var denne andelen på 26 prosent.

⁴ Vi har i disse analysene valgt å inkludere kategorien «Begge». Denne består av prosjekter med en kvinneandel mellom 0,33 og 0,66. Hvis et prosjekt har en kvinneandel under 0,33 er det kodet som «Mann» og hvis andelen er over 0,66 er den kodet «Kvinne»

Figur 3 - Prosentvis fordeling av produksjonstilskudd etter produsents kjønn, 2013 - 2019

Tabell 6 viser også fordelingen av produksjonstilskudd i perioden 2013 – 2019, men her fordelt etter regissørs kjønn.

Tabell 5 - Prosentvis fordeling av produksjonstilskudd etter regissørs kjønn, 2013 - 2019

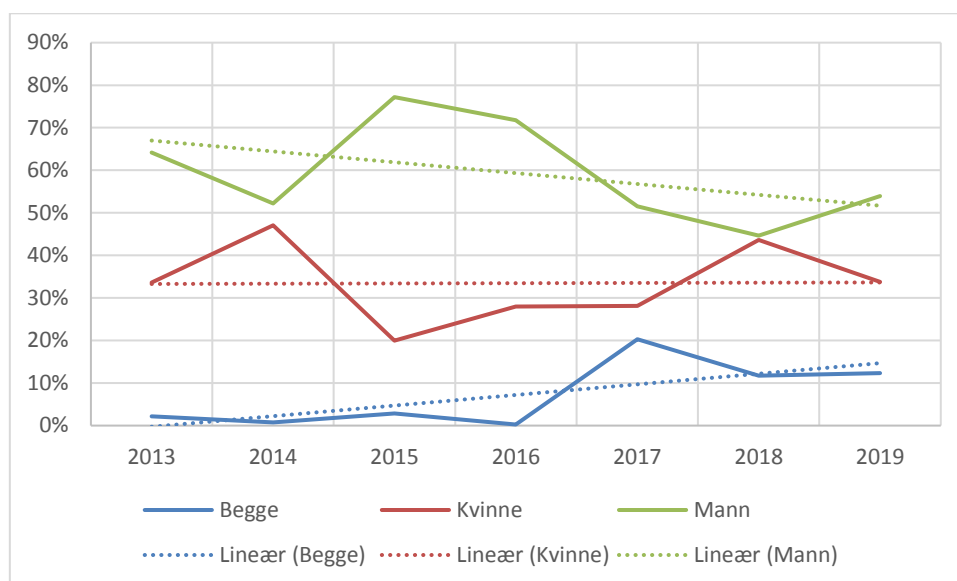
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gjennomsnitt
Mann	64 %	52 %	77 %	72 %	52 %	45 %	54 %	60 %
Kvinne	34 %	47 %	20 %	28 %	28 %	44 %	34 %	33 %
Begge	2 %	1 %	3 %	0 %	20 %	12 %	12 %	7 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Hovedmønstrerne i resultatene skiller seg fra de som ble observert i tabell 5. Gjennomsnittlig har mannlige regissørers andel av produksjonstilskuddet vært nesten dobbelt så stort som de kvinneliges, med en forskjell på 27 pp. Likevel må det bemerkes at mannlige regissørers andel har blitt redusert i løpet av perioden, men denne reduksjonen er ikke like markant som for produsenter.

Det observeres heller ikke ett år i løpet av måleperioden hvor kvinnelige produsenter mottok en større andel av produksjonstilskuddet enn sine mannlige kolleger. I motsetning til resultatene for produsentene har det ikke her vært en markant økning for prosjekter med regissør av begge kjønn.

2019 markerer ikke et nevneverdig år for kvinnelige regissørers andel av det totale produksjonstilskuddet. Vi observerer en reduksjon på ti pp. fra 2018, videre er årets resultater 1 pp. over gjennomsnittet for hele perioden.

Figur 4 - Prosentvis fordeling av produksjonstilskudd etter regissørs kjønn, 2013 - 2019

Kommende utgivelser

Som nevnt i introduksjonen er dette den første av flere artikler NFI skal publisere om kjønnsbalansen innenfor norsk film. I løpet av de kommende månedene høsten 2020 vil vi publisere artikler om kjønnsbalansen fordelt på tema:

- Utviklingstilskudd
- Etterhåndstilskudd
- Kinobesøk i Norge
- Budsjett
- Hovedroller
- Dataspill